

IRODALOM

Rapaics Raymund: *A kenyér és táplálékot szolgáló növényeink története.* 46 képpel. Budapest, 1934. A kir. magyar Természettudományi Társulatnak jól ismert zöld füzetei, a „Népszerű Természettudományi Könyvtár” ismét egy füzettel, a 16-ikkal gyarapodott. Ebben *Rapaics* az ő sajátos, érdekes, könnyed hangon oktató és mégis mélyen szántó írásmódjában foglalkozik a kenyérről, nemcsak magával a szó szoros értelmében vett kenyérről, hanem a „Miatyánk” értelmében vett mindennapi kenyérről, a táplálékunkat szolgáltató növényekkel.

Nagyon érdekesen írja le *Rapaics* a táplálékszerzés ősi módját, a mesterséges segítség nélkül termett növényekre szorító gyűjtögetést, amelynek maradványait még a mai időkben is felleli hazánk népénél is, nemcsak a „böngészés” szó gazdag körében, de a mindennapi foglalkozásban is. Leírja részletesen a táplálékul szolgáló növényeket, amelyek közül az erdőgazdát közelebbről is érdekli, hogy az erdei termékekből, nevezetesen a tölgymakkból még a legújabb korban is sütték kenyeret inséges időkben.

Ugyancsak kenyérsütésre szolgál még a fakéreg is, az erdei fenyő kérge, amivel északi népek még ma is élnek. Nem az egész kérget használják arra, hanem csak a puha háncsrészeit, amelyekről a száraz kéregpikkelyeket lefejtik. Az így maradt háncsréteget megfosztják a rostanyagtól és megőrölve a liszthez keverik. Képet is közöl *Rapaics* Dalekarliában készült ilyen fenyőkéreg-lepényről.

Meglehetősen kevésbé ismert *Rapaicsnak* az az adata, hogy a virágos kőris (manna-kőris) édes nedvet ad, amelyet délibb országokban gyűjtenek is, amint az amerikai cukorfenő, manna-fenyő (*Pinus Lambertiana*), amely nálunk is megél, édes váladékot ad, amely táplálkozásra alkalmas és hazájában gyűjtik is. Felemlíti *Rapaics*, hogy a tölgy egyes fajai kellemes ízű makkot adnak, amihez hozzáfűzöm, hogy Horvátországban a kocsántalan tölgy egyes fájáról azt mondják, hogy azok makkja édes, ezeket a tölgyeket „szladuny” = édes névvel nevezik is. Az ugyancsak az erdeinkben élő nemes gesztenyéről közli, hogy azt aszalni is szokták, mint a szilvát. Ezt az aszalt gesztenyét úgy készítik elő az evéshez, hogy hálóban kirakják vízgőzre, az így megpuhított gesztenye íze olyan, mintha frissen szedték volna.

Rapaics érdekesen végigvezet minket a táplálékot adó növények egész során.

Nemcsak az ehető növényeket, ill. a növények ehető részeit írja le *Rapaics* nagyon érdekesen, hanem azok ősi elkészítésének módjait, abból a korból, amikor még nem ismerték a mai sterilizációs eljárásokat, sütéssel, főzéssel fokozták a jó ízt, savanyítással, erjesztéssel igyekeztek a tartósságot emelni, ami különösen akkor, amikor csak a természet által nyújtott növényeket gyűjtötték sorsdöntő fontossággal

bírt. Az elkészítés és tárolás módjai, a maiakhoz viszonyítva, érdekes összehasonlításra szolgálnak.

Azután áttér *Rapaics* a növénytermesztés kezdeteire, aminek során előtérbe kerül — hosszú, viszontagságos úton — a hazánk létalapját adó búza, amelynek érdekes és tanulságos fejlődési útját színesen és vonzóan rajzolja *Rapaics*. Nagy út vezet a gyűjtögető gazdálkodástól a termelésen át a mai nemesítésig és nagy út vezet a kásától a lepényen át a kenyérig, a mai értelemben vett puha, foszlós kenyérhez. Ezt a nagy utat érdemes a könyv 186 lapján végig követni *Rapaics*-nak színes, ragyogó írása során, amelynek elolvasása sokkal élvezetesebb, mint akármilyen regény, emellett tanulságos még a szakember számára is.

Waldheil-Kalender. 1935. Jahrgang 47. Zwei Teile. Verlag I. Neumann, Neudamm. Preis R. M. 2.30.

Immár negyvenhetedik évfolyamát érte meg ez a tartalmas s az erdőgazdának nélkülözhetetlen zsebnaptár, amely a korábbi évfolyamok különféle táblázatain kívül sok újat tartalmaz és kiegészítve, javítva kerül az erdőmérnök kezébe.

Így az első rész bővült a gépjárművek leírásával, terület- és köbtartalom számítási táblázattal. A második részt kiegészítették és részben átdolgozták az új vadászati törvény folytán; módosult a védeget állatok és növények jegyzéke. Számos új adat és tábla található a fakereskedelem, erdőrendezés, használat stb. köréből.

F. M.

Karl Helbig: Tuan Gila. Verlag F. A. Brockhaus, Leipzig C. 1. Mit 35 Abbildungen auf 19 Tafeln und 1 Karte. 1934. Preis R. M. 2.50.

Alig van már földünknek olyan zuga, amelyben a fehér ember meg nem fordult, amelyet tudásszomja fel nem kutatott. A legújabb kor gyors közlekedési eszközeivel beszáguldozza az európai vadász, kutató tudós és érdeklődő természetbarát a legtávolabbi vidékeket is.

E könyv szerzője Szumátrát utazta be és pedig gyalogszerrel, hogy ennek a hatalmas keletindiai szigetnek természeti és gazdasági viszonyait minél alaposabban megismerje s a nép lelkét, a népszokásokat minél tüzetesebben tanulmányozhassa.

Az őserdő rengetegén keresztül úttalan utakon jár, van ideje betekinteni annak minden rejtelmébe s így feltárul bámuló szeme előtt a vadon minden nagyszerűsége, gazdag és érdekes növény- és állatvilága.

F. M.

Dr. L. Wappes: Wald und Holz. Ein Nachschlagebuch für die Praxis der Forstwirte, Holzhändler und Holzindustriellen. 17. Lieferung. Verlag von I. Neumann, Neudamm.

Ennek a sorozatos, hatalmas műnek most jelent meg a 17. füzet, mely az erdőértékszámításról szól és az erdőgazdaság adózási

rendszeréről értekeznek. Majd az erdei munkások jogviszonyait tárgyalja.

Ebben a füzetben ugyan az erdészeti szolgálati szervezetről kellett volna a kiadónak megemlékeznie, mivel azonban ez a kérdés véglegesen még nincsen lezárva, ezért ezt a következő füzet fogja tartalmazni. F. M.

Vadászati és természetvédelmi naptárak az 1935. évre. Az ismert neudammi cégnél, I. Neumann könyvkiadónál ismét megjelent a fent megnevezett két naptár, a „Naturschutzkalender, 1935.” immár 8. kiadásában, melynek ára 2.50 Rm. és a „Jagd-Abreisskalender” szintén 2.50 Rm. árban.

Mindakettő mind a szöveggel, mind pedig a szebbnél-szebb képekkel még felülmúlja a korábbi évfolyamokat és bizonyára nagymértékben fog hozzájárulni ahhoz, hogy a vadászati sport mindinkább nemesedjék és a természetbarátok lelkes tábora szaporodjék. F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. *Röhrich Márton* nyug. m. kir. főercőtanácsos 1934. évi december hó 9-én, életének 72-ik évében, hosszú betegség után Budapesten elhunyt.

1862. évben Nagyszentmiklóson született. Középiskoláit Szegeden és Temesváron végezte, majd a selmecbányai erdészeti akadémia elvégzése után, 1884. évben a m. kir. földművelésügyi minisztériumba nevezetett ki. Innen 1890-ben a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz erdőrendezőnek lett kinevezve, onnan 1905-ben a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságához helyeztetett át, majd 1912-ben Zsarnócára, végül mint főerdőtanácsos a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz került, hol a sugági, bisztrai és gotuli erdőgondnokságok gazdasági felügyeletével és irányításával bízott meg. Szászsebesen érte a román megszállás s mivel a román imperiumnak nem tett esküt, menekülni volt kénytelen, amivel rendkívül nagy anyagi kárt szenvedett. 1921-ben végleges nyugalomba helyeztetett. Kiváló erdőrendező és erdőbecslő volt és ezért az 1915. évben a földművelésügyi minisztérium az erdőgazdaságok üzemfejlesztése és előbbrevitele érdekében kifejtett munkásságáért külön elismeréssel tüntette ki. Megboldogult kartársunk hült tetemét december hó 11-én a X. ker. új köztemetőben helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett. Béke hamvaira!

Az alföldfásítás és a méhészet. *Ajtay Jenő* ny. min. tan. Az erdészet és vele természetes kapcsolatban az alföldfásítás olyan kifejezetten *östermelő* foglalkozás, mely a legrégebb idő óta mindig bizonyos összefüggésben állott a *méhészet*-tel. Igaz, hogy a legősibb időkben az ember csak annyiban foglalkozott méhészettel, hogy ha megtalálta egy öreg fa odújában a méheket, azok mézkészletét kifosztotta, akárcsak a medve. Be kell azonban ismernünk, hogy ősi